

MOKUMSE SUBTROPEN

HOTEL JAKARTA AMSTERDAM; (1) HET ONTWERP

Na appartementengebouw Patch 22 krijgt Amsterdam (Nederland) z'n tweede hout-hoogbouwproject. Uniek in de wereld is dat het om een hotel gaat (32 m hoog). Althans deze hoteleigenaar zag geen enkel probleem in deze bouwwijze, waarbij het hout óók maximaal in het zicht blijft. Deel 19a in de serie over houthoogbouw: het ontwerp.

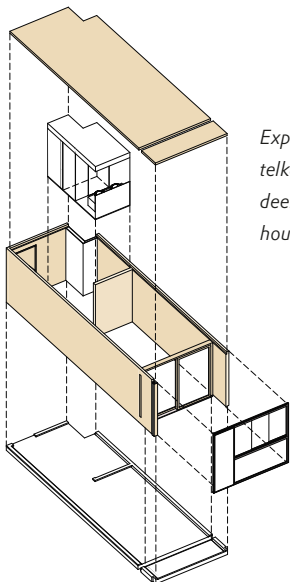
FOTO'S: WWW.JOHNEWMARSHALL.COM

Ondanks de krap-ongelukkige driehoek van de kavel staat Hotel Jakarta er kalm (buiten) en stralend (binnen) bij, gelijkvallend met zichzelf en de buurt.

TEKENINGEN: SEARCH AMSTERDAM

Langsdoorsnede.

Exploded view prefab hotelkamer. De gekleurde gedeeltes zijn van kruislaaghout; de pui is van lariks.

Het restaurant met bar. De bamboe constructie lijkt op een set samengesmolten wijnglazen.

Het viersterrenhotel Jakarta kwam tot stand met een vijfsterreninzet van alle partijen. Het begon met de aanbesteding in september 2013 om op de Kop van Java-eiland een hotel neer te zetten. De prominente zichtlocatie aan het IJ moest van de gemeente Amsterdam iets buitengewoon uitblinkends krijgen qua architectuur, duurzaamheid en meer-dan-een-hotelprogramma. Het winnende plan uit vijf inschrijvingen kwam van de combinatie WestCord Hotels en SeARCH architecture and urban planning, die de lat op 32 m legden, in hout.

Lange weifelperiode Java-eiland maakt deel uit van het Oostelijk Havengebied, vanaf eind 19e eeuw uitvalsbasis voor de koopvaardij op Nederlands-Indië. Het gebied bestond uit de omkade schiereilanden KNSM-eiland (genoemd naar de Koninklijke Nederlandse Stoomboot-Maatschappij die er kantoor hield), Borneo-Sporenburg, Cruquius-eiland, Entrepot, Rietlanden en Oostelijke Handelskade. De nijverheid trok een wagon van korte bloei. In de jaren vlak voor de Tweede Wereldoorlog zakte de handel in, een proces van tranige treurnis dat versneld doorzette na de onafhankelijkheid van Indonesië (1949). Daarna volgde een lange weifelperiode van leegstand, sloop en verval, van krakersinitiatieven, eenpitterenclaves en urbane wildernisvorming, die deprimeerde tot in de 1990'ers. Toen zette een ontwikkeling door die zich in tal van havensteden voordeed: het herbestemmen van oude havengebieden tot nieuwe waterrijke woon- en werkgebieden in een mix van renovatie en nieuwbouw.

Vloeiende welvaart De weer vloeiende welvaart na de armoejaren 1980 ging een harmonisch huwelijk aan met een hoogcreatieve lichting architecten (Superdutch), wat in het Oostelijk Havengebied leidt tot prachtig gevarieerde wijken, waarin het kinetische woongebouw The Whale van Frits van Dongen, de particulier initiatieve ikhuisvesting langs de Scheepmakerstraat en de roodgolfbruggen van West 8 hoogtepunten zijn. Het langwerpige Java-eiland, dat het dichtst bij het stadscentrum van het Centraal Station ligt, wordt volgens stedenbouwkundig plan van Sjoerd Soeters postmodern volgezet met hoogbouw en een namaaksel van de grachtengordel door vier dwarsgrachtjes, verbindende miniatuurbruggetjes en vijf binnentuinen. Het schiereiland heeft via de Jan Schaeferbrug, die bijna aan het eind op Java-eiland aanlandt en aan de overzijde onder Pakhuis de Zwijger doorloopt naar de Piet Heinkade, een olifantenpad met een formidabel vals plat naar dichterbij de stad.

Krap-ongelukkige driehoek Maar al een jaar of vijftien ligt de Kop van Java-eiland er braak bij, wachtend

op een definitieve bestemming. Het diende als locatie voor tentoonstellingen, concerten en andere manifestaties en in 2004 verrees er de tijdelijke containerbouw van basisschool De Kleine Kapitein. Mede door gewenning aan de onbebouwing kreeg het plan contour de circa 2,5 ha te bestemmen tot stadspark en te verbinden met het Hamerkwartier in Noord via een (brom)fiets-/voetgangersbrug als tweede olifantenpaadje (2025). En nu, nu is Hotel Jakarta er, bij de aanlanding van de Jan Schaeferbrug, op een kavel die een uiterst krap-ongelukkige driehoek is. Daarin moesten zich tweehonderd merendeels rechthoekige kamers wringen. Maar zoals het eruitziet, staat het er kalm (buiten) en stralend (binnen) bij, gelijkvallend met zichzelf en de buurt.

Verbinding met de wijk Bovendien is het niet slechts hotel, maar zijn er diverse andere voorzieningen in ondergebracht: een restaurant, Café Jakarta, Skybar Malabar, Bakkerij Westers met espressobar, een koffiehoeke, Well-Come Wellness (spa met sauna, zwem- en stoombad),

EEN VERNIEUWENDE KWALITEITSSLAG IN MODULAIRE BOUW

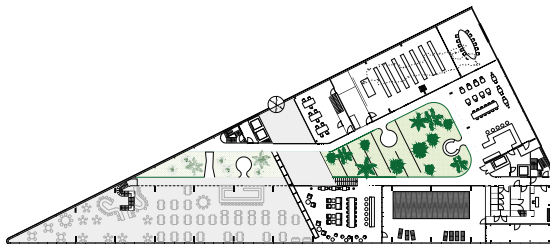

een subtropische binnentuin, gerealiseerd met Hortus Botanicus Amsterdam, en een parkeergarage. Het Tropenmuseum heeft op de begane grond een kleine expositie van Indonesische objecten ingericht en verzorgt cultureel-antropologische activiteiten. Van de faciliteiten op de begane grond mag ook de buurt gebruikmaken, een verbinding met de wijk lag ook vastbesloten in het programma van eisen.

BREEAM-Excellent WestCord Hotels, dat met Hotel Jakarta z'n vierde overnachtingshuis in Amsterdam creëerde, en SeARCH hebben ook verder flink uitgepakt om de opdracht in de wacht te slepen. Gekozen is voor een luxe viersterrenhotel, innovatieve houthoogbouw en energie-neutraliteit. De zuid- en oostgevel bevatten geïntegreerde zonnepanelen (700 m²), het dichte dakdeel hoogrendements-pv-panelen (1.130 m²) en het glazen atriumdak geïntegreerde BIPV-cellen (Building Integrated PhotoVoltaics; 300 m²). De kamers hebben net als het glasdak drievoudig glas. Warmte en koude verloopt via wko-opslag, terwijl regenwater wordt opgevangen voor laving van de binnentuin. De led-verlichting in elke kamer staat gelijk aan één gloeilamp. Met alle duurzaamheidsmaatregelen bijeen is BREEAM-Excellent behaald, tot dusver de hoogste score in Nederland (****, ≥ 70%; hier 73,2%).

Pièce de résistance is het subtropische atrium dat zes verdiepingshoog wordt omrand door de galerijen langs de hotelkamers.

Plattegrond begane grond...

... en 1ste verdieping.

TEKENINGEN: SEARCH AMSTERDAM

Interieur van een der suites.

Zicht vanaf de 1ste verdieping op de hoofdentree rechts en het restaurant links.

FOTO'S: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

FOTO: HOTEL JAKARTA AMSTERDAM

constructie rusten de vier tot acht verdiepingen in hout: enerzijds een constructie van kolommen en liggers en anderzijds de gestapelde hotelkamers, waarvan 176 units zijn geprefabriceerd en 24 in het werk zijn gemaakt. Preciezer gaat het om 168 'gewone' kamers van 30 m², 26 juniorsuites van 30 t/m 38 m² en in de punt van de driedimensionale driehoek zes suites (vanaf 48 m²). De dozen, stijf van zichzelf, zijn op de randen op elkaar gestapeld.

Luxueuzere uitstraling De kamereenheden, 2,60 m hoog, zijn opgebouwd uit betonnen vloertjes (niet van hout vanwege brand, geluid, de natte badcel en hogere bestendigheid tegen koffergeweld en intensieve schoonmaak) en PEFC-gecertificeerde kruislaagvuren wanden en plafonds. Erin opgenomen zijn badkamer, technische installaties en balkon, lariks schuifdeur met drievoudig glas en aan de buitenkant enkelglas schuifpanelen. Een holle betonplint beschermt tegen stoten en optrekkend vocht. Al het glas zorgt voor een uitstekende geluids- en koude-/warmtewering. Voor een luxueuzere uitstraling

HOUT IS HEEL GESCHIKT VOOR 'RUWBOUW IS AFBOUW'

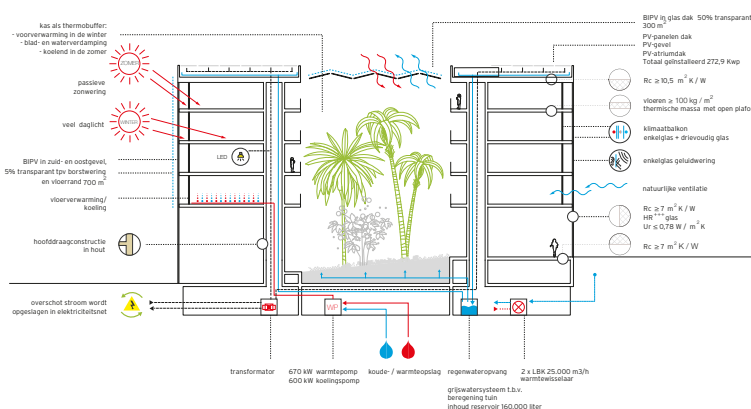

Reeks van redenen Van begin af aan wilde men het hotel in hout realiseren. Daar lag een reeks van redenen aan ten grondslag vertelt senior-architect bij SeARCH Kathrin Hanf. 'Natuurlijk was duurzaamheid belangrijk, en verder hernieuwbaarheid en CO₂-opslag. Maar ook is hout heel geschikt voor "ruwbouw is afbouw" ofwel geminimaliseerd materiaalgebruik. Datzelfde geldt het lichte gewicht, waardoor funderingen minder zwaar hoeven te zijn. Tevens past het als zichtmateriaal goed bij de Indonesische uitstraling die we wilden bereiken, en creëert het een prettige, warme sfeer en een gezond binnenklimaat.' Ten laatste maar zéker niet ten minste wijst ze erop dat SeARCH en constructeur Pieters Bouwtechniek een vernieuwende kwaliteitsslag in modulaire bouw hebben geëngineerd. Evenwel, door de zuidwestwinderige locatie moest van complete houtbouw worden afgezien: de houtelementen zouden te zwaar moeten worden gedimensioneerd.

Gestapelde hotelkamers Daarom zijn de parkeerkelder, deels onder het gebouw, deels onder aansluitend maaiveld, en de dubbelhoge plint uitgevoerd in gewapend beton, evenals de twee trappenhuisen met lift. Zo haalt het gebouw voldoende stabiliteit. Op de betonnen tafel-

zijn de buitenste wandlamellen van zilverdennen; enkele hebben bamboe. Tegen vuil en uv zijn ze gewhitewashed. De plafonds hebben een akoestisch belijnde houtafwerking. De verdere *boutique style*-meubelinrichting gebeurde tijdens de afbouw. Volgens (Amerikaanse) hoteleisen is het hele gebouw gesprinklerd. Dat verlaagde de brandwerendheid van 120 naar 90 minuten.

Indrukwekkende zeestomer Het opvallendst blijft het exotische karakter van het hotel. Dat valt het meest op in het interieur. Hanf: 'Een enorm contrast. Van een winderige, industriële locatie kom je ineens in een stille, subtropische wereld.' WestCord Hotels is ook eigenaar van hotel New York op de Wilhelminapier in Rotterdam. Vandaar vertrokken vanaf begin 17e eeuw hele mensscharen naar Amerika. Vanaf 1873 ontstond een geregelde vaardienst, sinds 1896 Holland-Amerika Lijn geheten. Rotterdam voer dus op de West, Amsterdam op de Oost. Die maritieme overeenkomst heeft SeARCH aangegrepen om Hotel Jakarta in naam en uiterlijk daarop af te stemmen. De binnentuin zag zij bovendien als voortzetting van de vijf tuinen tussen de vier dwarsgrachtjes. Zeker ook associeert het hoge driehoeksvolume met een indrukwekkende zeestomer.

TEKENING: SEARCH AMSTERDAM

Vanuit de dubbelhoge skybar Malabar bovenin, uitgevoerd in een imposante gebogen lanks constructie, kunnen vergezichten over stad, IJ en Noord worden gesavoureed.

Restaurant. Links de entreehal, middenachter het atrium met subtropische tuin en rechtsboven de lounge.

De noordgevel met hoofdentree toont havenachtig robuust met vlakke wanddelen van glas en geanodiseerd aluminium.

Havenachtig robuust Van de stadskant (zuidgevel) toont het gebouw het vriendelijkst met een gevel van balkoninkassingen, die vooral 's avonds het zichthout van de balkons doen stralen. Aan deze zuidzijde met veel varend IJhaven-vertier vindt ook het restaurant dankbaar uitbreiding met een groot langterras. De oostgevel, de basis van de rechthoekige driehoek en liggend langs de Tosaristraat naar de Jan Schaeferbrug, heeft een knik naar buiten. Aan deze kant zit de ingang van Bakkerij West. De noordgevel met hoofdentree toont havenachtig robuust met vlakke wanddelen van glas en geanodiseerd aluminium. In het laatste materiaal is als verzachting een koopvaardijsschip geperforeerd. Spectaculair is de top van de driehoek op het westen, stomp maar o zo scherp, een kunststukje in gebogen glas en gelamineerd lariks. Helemaal bovenin zit de dubbelhoge skybar Malabar, op de verdiepingen eronder steeds een suite, overal waarvandaan vergezichten over stad, IJ en Noord kunnen worden gesavouereerd, vaak imposant opgewolkt.

Microbinnenwereld Wat je pas binnen merkt, is dat het maaiveld zachtjes oploopt. Daardoor is het of de binnentuin haast natuurlijk in *sawa's* van steeds 75 cm stijgt. Mede door de diverse andere voorzieningen maakt het de hele begane grond tot een microbinnenwereld vol belevenissen. De kleine tropen met planten en palmen tot 10 m hoog beginnen achter de inschrijfbalie. Via een corridor erlangs 'hak' je je een weg naar het eind, waarbij je rechts een lounge en, achter een glazen wand, het zwembad passeert en eindigt bij Bakkerij West. Verder rondlopend kom je langs de drie zalen Bandung, Yogyakarta en Sura-

baya die ook tot één ruimte te schakelen zijn (245 m²); hier en in de ommelanden vindt Houtdag 2018 plaats. Aan het begin kun je het miniwoud afsteken via een houten bruggetje en uitblaasterrasje. Energetisch is dit groene atrium te zien als thermobuffer: in de winter wordt de lucht er voorverwarmd, in de zomer afgekoeld.

Samengesmolten wijnglazen Vanaf de lounge kun je met veldheersblik helemaal tot in de einder van de punt kijken. Dit hoteldeel bestaat vrijwel geheel uit restaurant en een bar waarboven een lichte constructie de vorm aanneemt van een set grote samengesmolten wijnglazen. De ruimte is met paalconstructies en vormgevingselementen dermate levendig gestileerd, dat elke saaiheidssensatie ontbreekt. Onder de lounge bevindt zich de open keuken. Indrukwekkend zijn de tweeverdiepingshoge puilen van PEFC-gecertificeerd Vilam-lariks (geVIngerlast-geLAMi-neerd), in de punt prachtig rondgefreest. De kozijnconstructie toont zowel slank als stoer en bestaat eerder uit kolommen en liggers dan uit stijlen en dorpels. Opvallend is de helderheid van de hele begane grond, teweeggebracht door enerzijds de hoogglazen buitenwanden waardoor het licht binnenstroomt, anderzijds door de lichte kleuren van binnenwanden en inrichtingsobjecten. Typisch oosters bouw materiaal bamboe speelt hier een voorname rol in respectievelijk gefineerde en gelamineerde vorm.

Lichtarchitectuur De lichte kleur ervan werkt fantastisch, al is de structuur wat eentonig en vlak: de snel gegroeide grasoort kan niet de geschiedenis verhalen, waarmee de tekening van langzaam gegroeide houtsoorten ons raakt. Om alle lichtheid te aarden, zijn de vloeren van een donkerbruine soort bamboe. Pièce de résistance blijft het subtropische atrium dat zes verdiepingshoog wordt omrand door de galerijen langs de hotelkamers. Ook hier is licht bamboe de aankleding in lijnende wandlatjes en finerende deuren. Werkelijk magistrale bekroning is het glazen dak, ondersteund door een grandioze gelamineerd vuren constructie: een onderspannen ligger

FOTO'S: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

HOUTDAG 2018 - RONDLEIDING

In Hotel Jakarta wordt dit jaar de Houtdag gehouden (do 15 november a.s.). Onderdeel van het programma is een rondleiding door het gebouw. Gidsen zijn: SeARCH, de architect van de houthoogbouw, Derix Gelijmde Houtconstructies, de leverancier van het kruislaaghout, en eigenaar Hotel Jakarta. Voor informatie en/of aanmelding: www.houtblad.nl/houtdag2018.

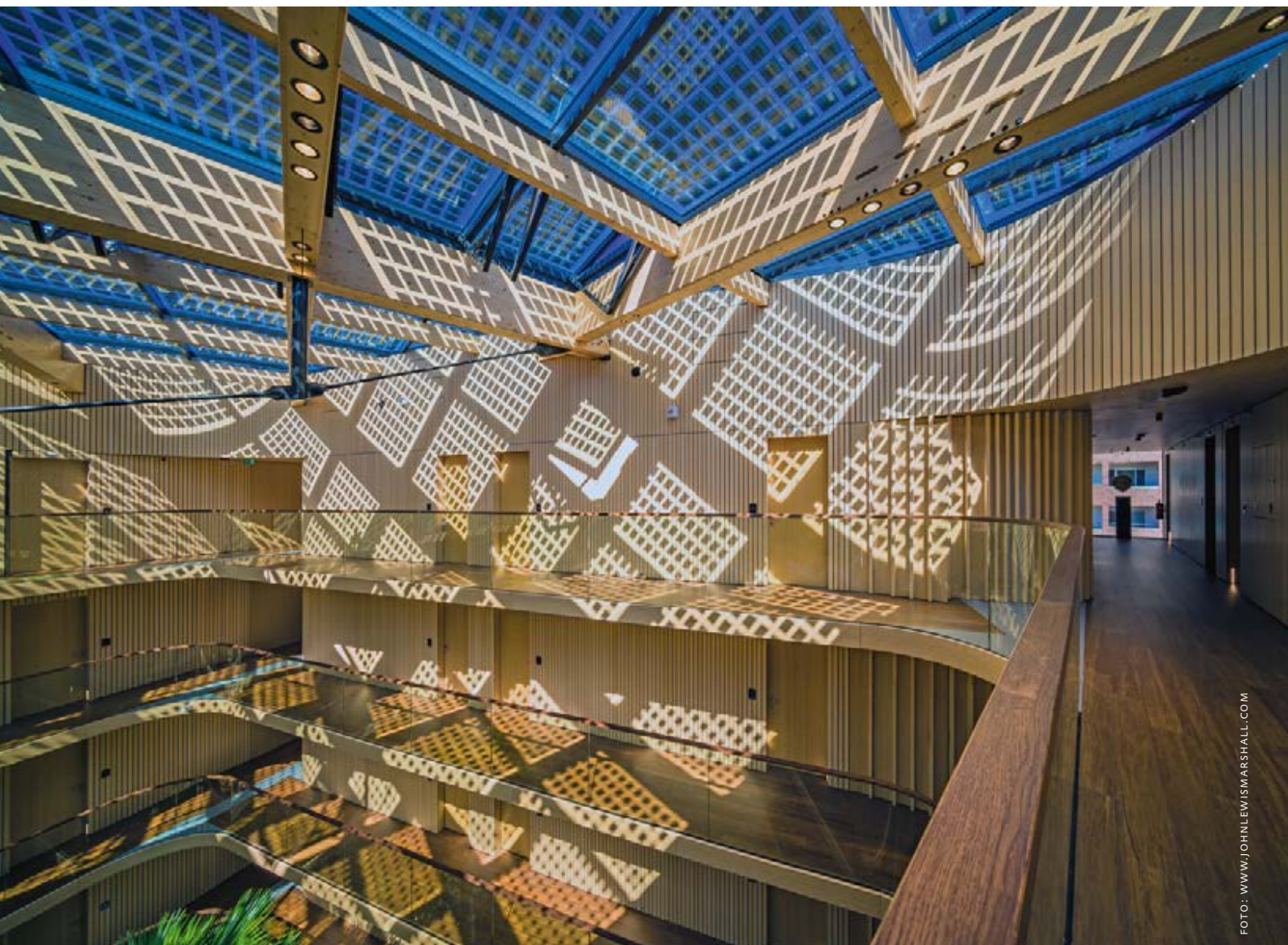

FOTO: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

die diagonaal de ruimte doorklieft, waarop een stelsel van grotere dwars- en kleinere langsliggers aansluit. De donkere, rechthoekige zonnecellen in het glasdak laten het licht voor 50% door. Daarmee temperen ze niet alleen het zonlicht, maar tekenen ze ook af op de houtconstructie en de wanden in steeds wisselende velden van licht- en schaduwpatronen. Hotel Jakarta is een fenomeen van lichtarchitectuur. •

HANS DE GROOT

De zonnecellen in het glasdak tekenen af op de gelamineerd-houtconstructie en de wanden in steeds wisselende velden van licht- en schaduwpatronen.

CO₂-VOETAFDruk

In het project is onder andere 2.159,15 m³ hout toegepast (2.092 m³ vuren, incl. 380 m³ zilverdennen, 67,15 m³ lariks). De Europese bossen slaan deze hoeveelheid op in **1 minuut, 40 seconden**. De CO₂-vastlegging bedraagt **1.359.941 kg**. Dit compenseert de uitlaatgassen van een middenklassenauto over **11.428.076 km** of het jaarlijks elektragebruik van **1.511 huishoudens**.

Locatie: Javakade 766, Amsterdam-Java-eiland **Opdrachtgever:** WestCord Hotels Harlingen (westcordhotels.nl) **Ontwerp:** SeARCH architectu-
re and urban planning Amsterdam (search.nl) **Aannemer:** Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen Warmenhuizen (m.denijs.nl) **Constructeur:** Pieters
Bouwtechniek Amsterdam (pietersbouwtechniek.nl) **Bouwkundig adviseur:** DGMR Den Haag (dgmr.nl) **Kruislaagvuren, gelamineerd vuren:**
Derix Gelijmde Houtconstructies Lierderholthuis (derix.de/nl) **Modulebouw hotelkamers:** Ursem Modulaire Bouwsystemen Wognum (ursem.nl) **Vilam-lariks (puien/kozijnen):** Withagen Houtprodukten Tynaarlo (withagenhoutprodukten.nl) **Bamboe(fineren) wanden/vloeren:**
MOSO International Zwaag (moso.eu) **Subtropische binnentuin:** SeARCH Amsterdam i.s.m. Hortus Botanicus Amsterdam (dehortus.nl) en (uit-
voering) Copijn Tuin- en Landschapsarchitecten Utrecht (copijn.nl) **Culturele programmering:** Tropenmuseum Amsterdam (tropenmuseum.nl) **Bruto vloeroppervlak:** 16.500 m² **Bouwperiode:** April 2016 - juni 2018 (Opening: 28 juni 2018) **Bouwkosten:** €40 miljoen